

О.Т. Кузьменко,
суддя Верховного Суду
України

Н.Л. Дроздович,
помічник судді
Верховного Суду України,
кандидат юридичних
наук

Summary

The article goes into historical aspect of formation of publicity of criminal justice, academicians' opinions on apprehension of publicity and into the ECtHR's case-law on this issue. It studies the balance between the concept of publicity and the principle of publicity of criminal justice and stresses the need to differ between parties publicity and community publicity. The authors substantiate the role of publicity for creation of public legal culture and its value for strengthening public trust in the court

Принцип гласності кримінального судочинства і формування довіри громадян до суду

Сучасний стан вітчизняного судочинства зумовлений попередніми реформаційними процесами, суспільно-політичною ситуацією в країні та стабільною недовірою громадян до судової влади як державної у сфері правосуддя. І хоча відповідні оновлення нормативних засад судової системи з 2010 р., власне, спрямовувалися на підвищення авторитету судової влади та спрощення доступу до правосуддя¹, загальновідомі події кінця 2013 — початку 2014 рр. розвіюють цю ілюзію.

Попри здобутки і втрати останніх реформаційних процесів, у сфері кримінального судочинства зокрема, показником ефективності функціонування судової влади є рівень довіри до неї населення

Однією з причин недосягнення зазначених цілей стало ігнорування наукової складової в законотворчому процесі. Так, з огляду на строки законопроектної роботи і відсутність висновків основних наукових установ держави прийняття 7 липня 2010 р. Закону № 2453-VI «Про судоустрій і статус суддів», яким визначилася принципово відмінна від попередньої система судових інстанцій, засвідчило небажання законотворця підготувати об'єктивно обґрунтований і науково виважений законодавчий акт щодо організації судової системи та судочинства². Подібне характерне й для процесу прийняття Кримінального процесуального кодексу України (далі — КПК) 2012 р., коли в наукових колах, як у межах науково-практичних конференцій, так і на сторінках фахових видань, тривалий час відбувалися професійні дискусії щодо двох проектів КПК: від 13 грудня 2007 р. № 1233 (внесеного на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України В.Р. Мойсиком, І.В. Вернидубовим, С.В. Ківаловим, Ю.А. Кармазіним) та від 11 вересня 2008 р. (підготовленого робочою групою Національної комісії зі зміцнення демократії та утвердження верховенства права)³.

¹ Див.: Пояснювальні записки до проекту Закону від 31 травня 2010 р. № 6450 «Про судоустрій і статус суддів» та проекту Кримінального процесуального кодексу України від 13 січня 2012 р. № 9700.

² Проект Закону № 6450 «Про судоустрій і статус суддів» зареєстровано 31 травня 2010 р., а відповідний Закон прийнято 7 липня 2010 р.

³ Див., напр.: Грошевий Ю. М. Проблеми реформування кримінального судочинства // Право України. — 2009. — № 2. — С. 4—10; Гевко В. В. Удосконалення процесуальної форми як основа реформування кримінального судочинства України // Право України. — 2010. — № 2. — С. 150—157; Стахівський С. М. Новий Кримінально-процесуальний кодекс України: Хто замовляє музику? // Право України. — 2008. — № 4. — С. 54.

Натомість протягом кількох місяців розробили, обговорили та узгодили всі положення проекту цього кодексу від 13 січня 2012 р. № 9700, який був прийнятий 13 квітня 2012 р.

Таким вступом маємо на меті звернути увагу на те, що наукове підґрунтя і, на перший погляд, теоретичні положення мають цілком реальні втілення, а їх ігнорування — відчутні наслідки та результати, які не завжди позитивні в регулюванні суспільних відносин.

Попри здобутки і втрати останніх реформацийних процесів, у сфері кримінального судочинства зокрема, показником ефективності функціонування судової влади є рівень довіри до неї населення. Вимоги українського суспільства провести люстрацію в судових органах та активізація законопроектної роботи в цьому напрямі переконують в існуванні кризи авторитету суддівського корпусу серед громадян держави ⁴.

З-поміж усіх принципів кримінального судочинства саме принцип гласності вирізняється особливим значенням для правової культури населення, що пояснюється його змістом як поняття та принципу кримінального процесу

Один із шляхів подолання кризи вбачаємо в розширенні впровадження засад гласності кримінального процесу під час судочинства, а саме у практичній реалізації механізмів здійснення принципу в конкретних кримінальних провадженнях. Зазначеному питанню і присвячена ця стаття, а її актуальність обґрунтована наведеними вище підставами.

З-поміж усіх принципів кримінального судочинства саме принцип гласності вирізняється особливим значенням для правової культури населення, що пояснюється його змістом як поняття та принципу кримінального процесу.

За свідченням історичних джерел, відлік гласності як характеристики діяльності судових установ починається з часів Давнього Риму. Притаманним він був і для судочинства Київської Русі, а пізніше закріплювався в джерелах права української держави незалежно від іноземного панування на її теренах в різні історичні періоди ⁵. Наукове ж осмислення гласності як принципу судочинства у вітчизняній доктрині розпочалося з кінця XIX ст., коли на підставі Судових статутів 1864 р. оновлювалася форма

судочинства та відроджувався змагальний тип кримінального процесу. Зокрема, класики до-революційної процесуальної науки (Є. В. Васьковський, В. К. Случевський, І. Я. Фойницький) розробили досить переконливі та ґрунтовні ідеї щодо засади гласності, які є визначальними і для сучасних досліджень. Так, Є. В. Васьковський поділяв гласність на два види: гласність для сторін і загальну гласність. Розкриваючи значення гласності першого виду, він зазначав, що гласність — не самостійний принцип, а наслідок, з одного боку, принципів безпосередності й усності, а з другого — принципів змагальності й рівності, наполягаючи при цьому на особливій значущості гласності, яка надає можливість суспільству контролювати дії суддів: «гласність — це віжки для судів і шори для інших пристрастей». Під загальною гласністю Є. В. Васьковський розумів доступність судового процесу для всіх бажаючих, для суспільства в цілому ⁶. Подібні

ідеї не надто розвивалися в радянський період, оскільки принципи безпосередності, гласності, усності та забезпечення захисту були оголошені буржуазними й несумісними з радянським кримінальним процесом або вживаними лише частково та в суто виняткових випадках ⁷. І все ж слід відзначити роботу Г. І. Чангулі «Конституційні принципи кримінального судочинства зарубіжних соціалістичних країн», опубліковану 1981 р., в якій доводиться практична необхідність розмежування понять «зовнішня гласність» та «внутрішня гласність» ⁸.

У сучасній доктрині чисельність наукових пошуків змісту гласності є значною. Цій темі в різних аспектах присвячували свої дослідження В. А. Кройтор, В. П. Нагребельний, А. Т. Комзюк, В. М. Бевзенко, Р. С. Мельник, М. А. Кузьміна, В. М. Шерстюк, О. Г. Фоменко, Г. П. Тимченко, В. Т. Маляренко, В. М. Беднарська, І. Л. Безпалько, П. М. Гутник, В. В. Городовенко, М. І. Сірий, В. В. Король та ін. Водночас у розумінні принципу гласності досі не досягнуто єдності щодо повноти змісту, окремих аспектів, його співвідношення з іншими принципами здійснення кримінального судочинства. Зокрема, проблеми стосовно розуміння принципу гласності перебувають у площині

⁴ Див., напр.: Закони від 8 квітня 2014 р. № 1188-VI «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», від 16 вересня 2014 р. № 1682-VII «Про очищення влади».

⁵ Див.: Тимченко Г. П. Принцип гласності і відкритості судового розгляду: теорія, історія та перспективи розвитку // Держава і право. Випуск 49. — 2010. — С. 258—265.

⁶ Див.: Тимченко Г. П. Знач. праця. — С. 261; Васьковський Е. В. Учебник гражданского процесса. — М., 1917. — С. 116.

⁷ Див.: Кучинська О. П. Принципи кримінального провадження в механізмі забезпечення прав його учасників: [монографія]. — К., 2013. — С. 28.

⁸ Див.: Чангулі Г. И. Конституционные принципы уголовного судопроизводства зарубежных социалистических стран. — К., 1981. — 211с.

ототожнення гласності та публічності, гласності й відкритості судового розгляду. Крім того, при дослідженні сутності принципу гласності останнім часом вживають терміни «прозорість» чи «транспарентність», «доступність правосуддя»⁹. Імплементация міжнародних документів у вітчизняне законодавство також не сприяє ясності цих термінів, оскільки в офіційному перекладі, зокрема, ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) «Право на справедливий суд» фігурує термін *public* — «публічний» і не вживається «відкритість» (*openness*), хоча зміст зводиться в тому числі й до останнього.

Важливим є висновок про те, що зовнішня гласність не абсолютна і може обмежуватися у визначених у законі випадках. Натомість внутрішня гласність не підлягає жодним обмеженням

Узагальнюючи аналітичну інформацію про зміст гласності, найбільш обґрунтованими вважаємо висновки про те, що слід розрізняти гласність для сторін (внутрішня гласність) і гласність для суспільства (зовнішня гласність). Таке розмежування має виключне значення у розумінні співвідношення поняття гласності та принципу гласності кримінального судочинства. Причому останній слід розуміти тільки як зовнішню гласність, яка є вимогою про відкритий розгляд справи¹⁰.

У цьому аспекті розуміння принципу гласності зрозуміла схожість його з поняттям відкритості судового розгляду, однак недопустима з тих же мотивів ототожнення з публічністю — вимогою до службових осіб діяти в кримінальному процесі не в приватному порядку, а від імені держави, офіційно. Натомість внутрішня гласність, або гласність сторін, не є елементом принципу гласності¹¹, оскільки її окремі складові — право сторін бути присутніми при проведенні всіх процесуальних дій, знайомитися з усіма матеріалами кримінального провадження і висловлювати свою думку стосовно всіх питань (навіть в умовах закритого судового

розгляду) — входять до змісту інших принципів судочинства¹².

За таких обставин важливим є висновок про те, що зовнішня гласність не абсолютна і може обмежуватися у визначених в законі випадках. Натомість внутрішня гласність не підлягає жодним обмеженням, оскільки це свідчило б про відсутність сторін у процесі, а отже, зазіхало б на засади змагальності й рівності судочинства. Так, у справі «Платон Лебедєв проти Російської Федерації» суддя не допустив адвокатів до розгляду питання про затримання, оскільки вони запізнилися, а формулювання в рішенні московського суду містило вказівку, що «справа є закритою для тих, хто не бере в ній участь». Європейський суд з прав людини (далі — ЄСПЛ) визнав такий підхід безглуздим і висловив сумнів, що можна навести якусь розумну причину, чому

участь адвокатів заважала б здійсненню правосуддя. У рішенні ЄСПЛ від 27 жовтня 2007 р. зазначається, що адвокати могли запізнитися, і якщо вони з'явилися до суду, то немає причин не допускати їх до участі в розгляді питання про взяття під варту. Тим більше, що ні про яку особливу терміновість не йшлося, а заявник вже перебував під вартою. Оцінюючи ці факти, ЄСПЛ дійшов висновку про «надмірну скрупульозність» національного суду, що не допустив адвокатів до участі в засіданні, та в результаті ухвалив, що недопущення адвокатів заявника до розгляду питання про взяття під варту, при особливих обставинах цієї справи, несприятливо відбилося на здатності заявника відстоювати свою позицію і було невиправдане з точки зору інтересів правосуддя.

Наведені теоретичні положення є відправним пунктом у визначенні ролі принципу гласності кримінального судочинства для підвищення авторитету суду в суспільстві, оскільки його реалізація обумовлює виховний вплив процесу на присутніх у залі та поза його межами й формування правосвідомості населення, довіри до правосуддя.

Свого часу І. Я. Фойницький зауважував, що гласність судового розгляду — одна з найкращих гарантій правильності судового провадження. Діючи на очах усіх, суд має сильну мотивацію поставитися до справи з найбільшою увагою та вчинити так, щоб не було докорів суспільства. Головні вади, що «з'їдають» юстицію

⁹ Див.: Овсяннікова О. О. Транспарентність судової влади : Автореф. дис... канд. юрид. наук. — Х., 2009. — С. 7; Овчаренко О. М. Доступність правосуддя та гарантії його реалізації : [монографія]. — Х., 2008. — С. 74; Кузьменко О. В., Гурджій Т. О. Адміністративно-процесуальне право України : [підручник]. — К., 2007. — С. 45.

¹⁰ Див.: Король В. В. Засада гласності та її обмеження в кримінальному судочинстві України : Автореф. дис... канд. юрид. наук. — К., 2006. — С. 6.

¹¹ Див.: Сирый Н. И. Реализация принципа гласности в деятельности суда первой инстанции по уголовным делам : Автореф. дис... канд. юрид. наук. — К., 1991. — С. 7—9.

¹² Див.: Тимченко Г. П. Знач. праця. — С. 263.

(хабарництво), збіглися з тими історичними епохами, коли правосуддя здійснювалося в чотирьох стінах. Гласність суду підтримує в судах живе ставлення до справ і перешкоджає утворенню тієї рутини в діловодстві, що розвивається при порядку канцелярської таємниці. Завдяки гласності зберігається постійний обмін думками між суддями та рештою суспільства, внаслідок чого юстиція не втрачає зв'язку із життям. Навіть з точки зору теорії залякування неправильно приховувати від очей публіки кримінальне судове провадження, адже лише знання всього ходу його може вести до утворення загальної впевненості в силі кримінального закону, в тому, що він застосований саме до винуватого і не зачепив невинуватого; навпаки, таємниця провадження породжує співчуття до засудженого та невпевненість у правильності вироку¹³.

ЄСПЛ неодноразово наголошував, що гласний розгляд справи має своєю метою як захист учасників судового розгляду від випадків правосуддя, що здійснюється таємно, без контролю з боку громадськості, так і стимулювання довіри громадськості до суду як такого

В. В. Назаров та Г. М. Омеляненко зазначають, що гласність — це своєрідний громадський контроль за діяльністю суддів, прокурорів, слідчих, адвокатів, що підвищує в них почуття відповідальності за перебіг і результати процесу, позитивно впливає на етику взаємовідносин осіб, які беруть участь у справі, посередньо, але досить відкрито сприяє підвищенню професійної кваліфікації суддів, прокурорів, адвокатів завдяки кращому баченню в таких умовах своїх помилок і похибок, а також позитивних актів діяльності¹⁴.

Представники харківської школи кримінального процесу вважають, що гласність можна розглядати як: засіб підвищення рівня виховного впливу судового процесу на присутніх; спосіб публічного контролю з боку суспільства, громадськості за судовою владою; одну з гарантій забезпечення законності діяльності суду, постановлення ним законних та обґрунтованих рішень¹⁵.

¹³ Див.: Фойницький І. Я. Курс уголовного судопроизводства : Т. 1. — СПб., 1996. — С. 95—98.

¹⁴ Див.: Назаров В. В., Омеляненко Г. М. Кримінальний процес України: [підручник]. — К., 2005. — С. 52.

¹⁵ Див.: Кримінальний процес: [підручник] / [Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін.; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило]. — Х., 2013. — С. 91.

ЄСПЛ неодноразово, зокрема в рішенні від 12 липня 2001 р. у справі «Мельхоус проти Чеської республіки», наголошував, що гласний розгляд справи має своєю метою як захист учасників судового розгляду від випадків правосуддя, що здійснюється таємно, без контролю з боку громадськості, так і стимулювання довіри громадськості до суду як такого. Проведення публічних слухань допомагає забезпечити прозорість і добросовісність судового процесу й запобігти потенційним зловживанням у ході судового процесу. Загалом громадський контроль може заохочувати суддів і прокурорів діяти безсторонньо та професійно, стимулювати свідків говорити правду, а також сприяти підтриманню суспільної довіри до системи правосуддя. Проведення відкритих для публіки судових слухань становить один з основних, базових принципів, визначених у п. 1 ст. 6 Конвенції. Публічний характер процесу захищає сторони від таємного втручання правосуддя без контролю з боку громадськості; крім того, це один із засобів підтримання довіри до судів. Роблячи здійснення правосуддя прозорим, публічність сприяє досягненню мети п. 1 ст. 6 Конвенції, а саме справедливого судового розгляду, гарантією якого є один із основоположних принципів будь-якого демократичного суспільства¹⁶.

Отже, очевидним є взаємозв'язок між розширенням засади гласності у кримінальному процесі та підвищенням рівня правової культури населення, його правосвідомості й підвищення довіри громадян до вітчизняного суду. За змістом КПК 2012 р. таке розширення зовнішньої гласності формально відбулося. Нормативно у ст. 20 КПК 1960 р. гласність визначалася з огляду на форму судового розгляду (відкритий чи закритий). Зміст же чинного КПК у ст. 27 включає інформативну складову (право на усну й письмову інформацію щодо результатів судового розгляду, ознайомлення з процесуальними рішеннями, отримання їх копій, інформації про дату, час і місце судового розгляду та про ухвалені рішення), регламентацію форми судового розгляду (відкритий чи закритий розгляд) та фіксацію ходу процесу звукозаписуючими технічними засобами. Окрім того, в КПК 2012 р. міститься норма про пріоритетність присутності у судовому

¹⁶ Див.: Справедливое судебное разбирательство в международном праве: юридический сборник. Опубликовано Бюро ОБСЕ по демократическим институтам и правам человека. — Варшава, 2013. — С. 82.

засіданні близьких родичів та членів сімей обвинуваченого, потерпілого та представників засобів масової інформації (ст. 328). Також регламентується порядок проведення дистанційного судового провадження у режимі відеоконференції (ст. 33б).

Матеріально-технічна складова забезпечення судочинства лише опосередковано впливає на стан правосуддя і її не завжди можливо компенсувати процесуальними засобами

Таким чином, нормативний зміст цілком відповідає потребам часу, враховує сучасні технічні можливості, однак не містить супутніх механізмів, які б забезпечили реальне втілення таких ідей.

Зокрема, залишаються невирішеними питання побутових умов здійснення правосуддя, а саме неможливість розміщення в залах судових засідань не лише громадськості, а подекуди й усіх учасників процесу. Зрозуміло, що матеріально-технічна складова забезпечення судочинства лише опосередковано впливає на стан правосуддя і її не завжди можливо компенсувати процесуальними засобами. Це яскраво засвідчує практика ЄСПЛ — як вже наведені рішення, так і загалом визнання цим судом держави стороною, відповідальною за недодержання положень Конвенції, зокрема за зобов'язання судових установ забезпечити належні умови для всіх бажаючих бути присутніми в залі судового засідання. За таких обставин варіанти оптимізації реалізації принципу гласності у зв'язку із забезпеченням розміщення всіх присутніх у судових залах на цьому етапі зводяться до «реформування» ставлення держави до судової системи.

Окрім того, в аспекті розміщення в залах судового засідання громадськості слід відзначити необхідність розрізняти відкритість судового розгляду справи як форми процесу та право на вільний доступ до зали судового засідання, який справді не завжди спроможний вмістити всіх бажаючих. Наприклад, ЄСПЛ у справі «Гоч проти Туреччини» (рішення від 11 липня 2002 р.) визнав відсутність публічного слухання через те, що воно було відкрите лише для сторін та їх представників, оскільки громадськість не була допущена до зали судового засідання і справа не отримала належного громадського контролю.

На сторінках науково-практичних видань адвокати-практики вже давно звернули увагу

на порушення принципу гласності з огляду на допуск громадян до приміщення суду лише за судовими повістками, коли внутрішні правила пропуску туди осіб з міркувань безпеки перетворюються на обмеження принципу гласності кримінального судочинства¹⁷. Справді, ситуація парадоксальна, оскільки вся інформація про судові засідання розміщується на дошках оголошень суду в їх приміщеннях, а отже, потрапити туди без судової повістки для присутності в судовому засіданні стороння особа можливості не має. Такий конфлікт інтересів безпеки й гласності на практиці, звісно, вирішується не на користь останньої і потребує збалансування.

Згідно з даними офіційного веб-порталу «Судова влада України» з 1 жовтня 2013 р. у всіх місцевих та апеляційних загальних судах запроваджено порядок щодо надсилання судами учасникам судового процесу та кримінального провадження текстів судових повісток у вигляді SMS-повідомлень

Водночас слід відзначити прогрес у вирішенні цього питання шляхом застосування засобів мобільного та електронного зв'язку. Так, у ст. 135 КПК 2012 р. передбачено можливість направлення судових повісток не лише поштою, а й електронною поштою чи факсимільним зв'язком, здійсненням виклику по телефону або телеграмою. У зв'язку із цим у вітчизняних судах запроваджено програму «Електронний суд».

Згідно з даними офіційного веб-порталу «Судова влада України» з 1 жовтня 2013 р. у всіх місцевих та апеляційних загальних судах запроваджено порядок щодо надсилання судами учасникам судового процесу та кримінального провадження текстів судових повісток у вигляді SMS-повідомлень (відповідно до наказу Державної судової адміністрації України від 20 вересня 2013 р. № 119 «Про реалізацію проекту щодо надсилання судами SMS-повідомлень учасникам судового процесу (кримінального провадження) у місцевих та апеляційних загальних судах»)¹⁸. Також на веб-сайтах деяких судів розміщується інформація про час, місце і дату судових засідань¹⁹.

¹⁷ Див.: Гутник П. М. Сучасні проблеми гласності судового розгляду з позицій практикуючого адвоката // Адвокат. — 2010. — № 7. — С. 20—22.

¹⁸ Див.: Офіційний веб-портал «Судова влада в Україні»: <http://court.gov.ua/smssec>

¹⁹ Напр., сайт Верховного Суду України: <http://www.scourt.gov.ua/>; сайт Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ: <http://sc.gov.ua/>

Зазначене вище обнадіює в тому, що надалі випадки порушення Україною п. 1 ст. 6 Конвенції з огляду на відмову національних органів повідомити заявника про дату, час і місце слухання справи, що констатовано у рішенні ЄСПЛ від 8 листопада 2005 р. «Стрижак проти України», мінімізуються.

Принцип гласності кримінального судочинства становить вимогу, звернену безпосередньо до суду (процесуальний зміст), а власне гласність — положення, які закріплюють права громадян (публіки), що виникають у зв'язку із проведенням відкритого судового розгляду

Одним із важливих векторів розвитку принципу гласності з метою підвищення авторитету суду є вивчення питань реалізації цієї засади в ході виконання судових функцій слідчого судді. Особлива оперативність виконання таких обов'язків, обумовлених характером діяльності та змістом вирішуваних слідчим суддею питань, а також стислі терміни їх розгляду породжують об'єктивні ускладнення для повноцінного забезпечення зовнішньої гласності в такому провадженні. Водночас зазначені обставини не виключають обов'язку повідомляти у встановлені законом строки сторін про дату, час і місце розгляду клопотань слідчим суддею. Оскільки інститут слідчого судді має ще не тривалу історію практичної реалізації у вітчизняному судочинстві, а кількість судових справ у їх провадженнях значна, вирішення питань оперативності й ефективності такої діяльності з дотриманням, у тому числі принципу гласності, вбачається в розширенні штату слідчих суддів та їх спеціалізації з таких питань.

Слід також пам'ятати й про викладені на початку статті застереження щодо розмежування поняття гласності та принципу гласності кримінального судочинства, з яких останній становить вимогу, звернену безпосередньо до суду (процесуальний зміст), а власне гласність — положення, які закріплюють права громадян (публіки), що виникають у зв'язку із проведенням відкритого судового розгляду. І саме останній вид гласності як поняття здатен породжувати не лише позитивні наслідки для правосуддя у вигляді контролю з боку громадськості, а й містить об'єктивні ризики присутності на судовому розгляді широкого кола публіки та можливість негативного впливу громадськості на процес доказування.

Звісно, що не будь-яка форма присутності громадян у судовому засіданні справляє саме такий вплив, проте і його не варто ігнорувати. Так, у попередніх наукових публікаціях одного з авторів цієї статті обґрунтовувалося, що громадські акції у вигляді мітингів, пікетів, блокування об'єктів є негативним фактором впливу на формування внутрішнього переконання судді у кримінальному процесі, таким, що зміщує увагу судді з фактичних обставин справи на соціальні та політичні умови, пов'язані з тиском громадськості, й може призвести до упередженості в оцінці доказів. Подібний вплив громадськості у згаданих вище проявах чи у разі присутності в залі судового засідання представників окремих активних громадських груп чи політичних партій може детерминувати й поведінку учасників судового провадження, які внаслідок страху, підвищеного хвилювання не здатні пригадати всіх обставин справи, повідомити повною мірою всю відому їм інформацію, а отже, достовірність повідомлених ними даних стає сумнівною²⁰.

Лише рівноцінне співвідношення та виваженість у питаннях доступу громадськості до судового провадження в аспекті забезпечення гласності кримінального судочинства сприятиме досягненню виховних цілей цієї засади та підвищенню авторитету суду

Дозвіл суду на публікацію інформації про судові процеси також має бути зумовлений недопустимістю порушення конституційних прав і свобод громадян та здійснення стороннього впливу на суддів у будь-який спосіб, що прямо заборонено чинним законодавством²¹. Презумпція невинуватості є визначальною для засобів масової інформації в їхніх оцінках і способах передачі змісту судових проваджень.

За таких обставин слід визнати, що лише рівноцінне співвідношення та виваженість у питаннях доступу громадськості до судового провадження в аспекті забезпечення гласності кримінального судочинства сприятиме досягненню виховних цілей цієї засади та підвищенню авторитету суду.

²⁰ Див.: Дроздович Н.Л. Формування внутрішнього переконання судді у кримінальному процесі України: [монографія] [наук. ред. М.І. Сірий]. — К., 2013. — С. 94; Дроздович Н.Л. Позитивні та негативні чинники формування внутрішнього переконання судді у кримінальному процесі України // Збірник матеріалів круглого столу молодих учених «Принципи верховенства права і законності: проблеми праворозуміння та застосування» (Київ, 18 травня 2010 р.) / Інститут держави і права ім. В.М. Корецького Національної академії наук України. — К., 2010. — С. 121—125.

²¹ Див.: Кримінальний процес: [підручник]. — С. 94.